

איזון יונסקו

השער

ומערבונים אחרים

תורגם מערפתית ע"י אריה לנגר

הוצאת "אריאל"

ה ש י ע ו ר

רראמה קומית

(:יצגה לראשונה ב"תיאטרון-היבטי" בפאריס ב-20 בפברואר 1951)

תנפשות :

הפרופסור, שגילן בין 50 ו-60 שנה

התלמידה, צעירה כבת 18

העוזרת, כבת 45—50

התפאורה: לשבת הפרופסור, המשמשה לו גם חדר-אוכל. משמאל — דלת אחרת המוליכה למסדרון חדרה. בעומק הבמה, במרחק-מה משמאל למרכז הבמה — חלון לא גרול המבוסה חלונות פשוטיים; מכוחו, על אדן החלון — עציצים עם פרחים פשוטים. במרחק נראים בתים נמוכים עם גגות של רעפים אדומים; עיירת, השמיים גוהם כערך התכלת האפורית.

על הבמה מימין — מוטן בסוגנו כפרי. השולחו המשמש גם מכתבה מוצב באמצע החדר. מסביב לשולחו — שלוש כסאות; עור שני כסאות משני צדי החלון. הקירות מבוטים טאפטון כדורים. כמה מדפים עם ספרים.

(עם עלות המסך הבמה נשארת ריקה זמן-מה. אחר כך נשמע צלילי הפעמון מבהחין.)

העוזרת (מאחורי הקלעים) : כן, כן! אני באה!

(רואה באה במרוצה כמורד המדרגות, פורצת לחדר בניסוח מימין — אשה בריאה ואדומת-פנים, כבת 45-50. החובשת לראשה שביס כפרי — סוגרת את הדלת בערה ובגובה את ירייה בסוגרה חשה אל הדלת שמשמאל, אותו רגע נשמע צליל הפעמון בשנית).

חשקויות בפניה המאוונת מוטלות עריון להביע את גורל החלם וחזונית, שאין להארה במילים.
כל המסורת הללו בהתנהגותה של התלמידה וכל המעבר ממעב למצב צריכים, כמובן, להתחיל לאט-לאט, בלי שירוגש הדבר.

* * *

כשיש וקצי-קומה, שקנו הלכו מחודר, כיפה שחורה לראשו והוא מרכיב משקפי-לחץ; הוא לבוש כמנהל בית-ספר; גלימה שחורה ארוכה, מכסיים שחורים ונעליים שחורות וזחארו מעומלן עם עניבה שחורה. כיפה שחורה לראשו ועל אפו משקפי-לחץ. הוא מגלה אורכות-יחך וביישנות מופרות המעממת את חזונו ויבורו ונהג ברך-אריך במורה טיפוסי מאוד. את כפות ידיו תשפוף בלי חרף, לרגעים מנצצת בעיניו אש זרה, אך הוא כובשת מיד.

במורצת החצנה הפג ביישנותו מעט-מעט, בלי שירוגש חרבה כלפי חוץ; ניצוצות חזאיות בעיניו יתלקחו ויהיו לאש להבית שאר עור לעצור בערה. הפרופסור, שנראה בראשית חופעתו כאדם סביל ובלתי-מויק, מגלה יותר ויותר מורה של בטחון עצמי, רגשנות, תקפנות ושתלטנות גוברת והולכות—אדם המסוגל עתה לחת-עלל כאוות-נפשו בתלמידתו העלובה, התנונה בידיו כחומר ביי חוצב.

זחמורה המתחוללת בהדרגה בגילוי אישיותם ובהתנהגותם של גיבורי המחזה וביחסי הגומלין ביניהם מורגשת גם בשינויי קולם וחינוך ריגורפי; קולו של הפרופסור, שהיה בתחילה דק והססני, נעשה מעט-מעט רם וצלול והופך לכסוף לקול אדיר ורועם; ואילו קולה של התלמידה, שהיא בתחילה צלול ונמרץ, נחלש בהדרגה והופך לכסוף למלמל כמעט בלתי-שמיע.

הפרופסור: בוקר טוב, עלמתי!... אני סבור, אה... אני מקווה, אה... שאת הנך... התלמידה החדישה? האין זאת? ...
התלמידה (מפנה גופה בתנועה קלה וחופשית כצעירה הרגילה בהליכות העולם; היא קמה מהכסא, צועדת לקראת הפרופסור ומושיטה לו את ידה במחווה אלגאנטית): כן, אדוני! בוקר טוב, אדוני! ענינך הרואות, שביחונתי את השעה, בדיקת! לא רציתי לאחר...

הפרופסור: יפה, עלמתי, תודה לך!... אך לא היה הכרח להחפזו

— רגע אחד! אני באה מיד! (היא פותחת את הדלת, מופיעה תלמידה צעירה, כבת 18, כטינור אפור וכצארוץ לבו זעיר כשעל זרועה תלוי חיק של תלמידה): בוקר טוב, עלמתי!...

התלמידה: בוקר טוב! האם הפרופסור בבית?
העוזרת: האם באת לקבל שיעור?

התלמידה: אמנם כן.

העוזרת: הוא מחכה לך. שבי רגע ואודיע לך מיד.

התלמידה: תודה לך!

(התלמידה יושבת אל השולחן כשהיא פונה אל הקהל ומשמאלה דלת המסדרון; גבה מופנה אל הדלת שממיו, שבה יצאת העוזרת כחפזו כדי להודיע לפרופסור).

העוזרת: אנה, אדוני, תלמידתך הגיעה!
הפרופסור: אני יורד תוך שתי דקות...

העוזרת יוצאת מהחדר. התלמידה אוספת רגליה תחת הכסא. תוקח על ברביה וממתינה בארשת של צניעות, היא מעיפה מבט על פני החדר, תקרית ורהיטי; אחר כך מוציאה פנקס מתיק התיירת שלה מתרפת בה, מתעכבת על אחד העמודים כמישונת שיעור שהייתה התלמידה נראית כנערה מחוננת כראוי אולם עליות, ערצתי ורהיטי נאמיות, עם חיוך חביב על שפתיה. במרצת הדראמה המתפתחת מתחוללת בה בהדרגה המורה קיצונית, העליות והערנות ניטלות מעט-מעט מהופעתה ומהתנהגותה בראשית חופעתו ומתחלפת בהי-רגה בארשת של עצבות ודכדוך נפש; מוציב תנועתיה הריאטי בתחילה נעשה בהדרגה איטי וכבד; עייפותה הגוברת והולכת מת-לווח בנטייה לחרדים, לקראת סיום הדראמה משקפת דמותה זכאו נפשי גמור; הדבר בולט בצורת הדיבור שלה; לשונה נעשית כבדה ריענותיה מתבלבלים דבריה לועים; היא נראית על סף השתתק ואבדו כושר-הדבור. התלמידה שנראתה בראשית חופעתו כצעירה חקיפה וכמעט תוקפנית, הפכה בהדרגה ליצור סביל יותר— כמעט כצעם דומם ונטול-חיים בודד של הפרופסור. כאשר עומד הלו לכעס את זמנו בסיום העלילה אין התלמידה מניחה עור; חשייה שותקו והרפלקסים שלה אינם מתפקדים עוד; רק ענייה

יורד, עלמתי... סליחה... סבלנות... לאט לאט... עוד תראו, שהדבר בוא יבוא... איזה מזג-אוויר נאה חיוס!... ואולי לא נאה כל כך... ובכל זאת, נאה למדי... ובטיכמו של דבר, לא גרוע מדי, וזה העיקר!... את... את... לא יורד גשם, אף לא שלג...

התלמידה: אילו קרה כדבר הזה, היינו מופתעים מאד כיוון שאנו שרויים כעת בעיצומו של הקיץ.

הפרופסור: סליחה, עלמתי, זהו בריוק מה שרציתי לומר לך... ברם, עוד תיווכוהי לדעת, שעלינו לחיות מוכנים לכל...
התלמידה: מוכן מאליך, אדוני.

הפרופסור: בעלמנו זה, עלמתי, איננו יכולים להיות בטוחים בשום דבר.

התלמידה: השלג יורד בחורף, חורף הוא אהה מארבע עונות השנה. שלוש האחרות הן... את... הא...
הפרופסור: כן, כן?

התלמידה: ...ביב, אחר כך הקיץ ואחריו... את...
הפרופסור: זה מתחיל באות ס', כמו המלה "סטודיה".
התלמידה: את, כן— הסתייגו!

הפרופסור: אמנם כן, עלמתי, תשובה כהלכה, מצויין! מוכתה, שאת תחיי תלמידה מצטיינת ותעשי חיל בלימודיך. את אינ-טלגינטית, בעלת יידע רב ונח-זכרון הגון.

התלמידה: אני יודעת גם יודעת את עונות השנה. לא כן, אדוני הפרופסור?

הפרופסור: אמנם כן, עלמתי... או כמעט כן. אך זה יבוא בעינת. על כל פנים, ידעתיך כבר טובה למדי. יום יבוא ותדעי את מנין העונות אף בעיניים עצומות— כמתי.

התלמידה: זה קשה מאד.
הפרופסור: לא, לא קשה כלל וכלל. די במאמץ קל ובקצת רצון טוב. מוכתה, עלמתי, שגם את תגיע למדרגה זו.

התלמידה: אני מקווה, אדוני, שאמנם אגיע לכך. הנני משתוקקת

כל כך... אני יודע איך להתמצל לפניך על פי אילצתי אותך להמתין לי זמן רב כל כך... עמדתי לזמור... את... ודאי תביני לרתי... אני מבקש סליחה!... אני מקווה, כי תסלחי לי...
התלמידה: אינך חייב להתמצל, אדוני הפרופסור! אין דבר, אדוני, הכל בא בשלום על מקומו...

הפרופסור: אחר הסליחה, עלמתי... האם היו לך קשיים במציאת הבית?

התלמידה: כלל וכלל לא, אדוני. שאלתי עוברים-ושבים. הכל מתי-רים אותך, אדוני.

הפרופסור: מובן, יושב אני בעיר זו בשלושים שנה. נראה, שאת מתגוררת כאן זמן לא רב. איך העיר בעיניך?

התלמידה: היא אינה רעה בעיני כל עיקר. וזהי עיר יפה ונעימה: יש בה פארק יפה, בית-ספר ופנימיה לנערות ונוסף על כך— בישוף, כתי-מסחר יפים, רחובות ושררות הדורים...

הפרופסור: אמנם כן, עלמתי, עם זאת הייתי מעדיף לחיות במקום אחר— בפאריס, אג, לפחות, בפודולז...

התלמידה: האם בורדז חביבה עליך?

הפרופסור: איני יודע, אינני מכיר אותה...
התלמידה: זאת פאריס אהה מכיר?

הפרופסור: לאו דוקא, עלמתי... את... כמו את בורדז... אך אם תרשי לי, עלמתי, הנידי לי, בבקשה, אם פאריס היא עת העיר הראשה של...?

התלמידה (לאחר ההזרז קל אומרת מתוך שמחה-ידיעה): פאריס היא העיר הראשה של... צרפת?

הפרופסור: כמובן, עלמתי! מצויין... יישר כוחך, עלמתי, פראבו! את בקיאה להפלא בניאוגרופיה הלאומית ומכירה את כל הערים הראשיות במולדת!

התלמידה: לא, אדוני, אני מכירה את כולם עדיין. אין הדבר קל ופשוט כל כך... קשה לי לשנן את שמותיהם.

הפרופסור: אין דבר! עוד תצליחי בכך באחד הימים... אל תרפינה

להתחיל לאלתר.

הפרופסור : אם כן, האם אוכל לבקשך, גברתי הצעירה, כי תשבי במקום הזהא... ואם הדבר אינו גורם לך אי-נחת כלשהי, הרשי לי לשבת ממולך...

התלמידה : ברצון, אדוני, בבקשה.

הפרופסור : רב תודות, עלמתי! (הם יושבים זה מול זה משני עברי השולחן, כשהם מפנים את צדיהיהם אל קהל הצופים) יפה! והאם הבאת אתך את ספרך ומחברותך?

התלמידה (בהוציאה מתיקה מחברות וספרים) : כמובן, אדוני, יש לי כל הדרוש.

הפרופסור : מצוייץ, עלמתי, מצוייץ! וככן, אם אין זה משעמם אותך... נזכר להתחיל?

התלמידה : כודאי, אדוני, הנני לרשותך, אדוני!

הפרופסור : לרשותך... (בעינו נרלקת אש וזה הדועכת בו-רגע, הוא עושה מחוזה וכובשה מיד) : את, עלמתי, אני העומד לרשותך ולשרותך את כלבך.

התלמידה : תודה, אדוני הפרופסור!...

הפרופסור : טוב, איפוא... אם יש ברצונך... אה... וככן אנתני... אנו... אה... אני... אני אפתח בבחינה קצרה של מכלול ידי-עותך בעבר ובהווה כדי שנוכל להתוות את דרכך בעתיד... ובכן, מה טוב תפיסתך בסוגיית הפוליאידום?

התלמידה : תפיסתי מעורפלת במקצת... מובלבלת למדי...
הפרופסור : יפה. נבדוק זאת הלכה למעשה.

הוא משפיש את ידיו. נכנסת העוזרת הראה כי הופעתה מרצתה, את הפרופסור. העוזרת ניגשת אל המנוח. מתפשת רכר-מת. משתחה במקום.

הפרופסור : ועתה, עלמתי, שמא נעסוק קצת בחזרת-החשבון, אם הדבר רצוי לך?...

התלמידה : כודאי, אדוני, אין דבר רצוי יותר בעיני.

מאד להשכלה. גם הורי שואפים לכן, שארוזב את דעתי ואעמיק את ידיעותי. הורי רוצים שאחממה במקצוע מסוים. הם סבורים, שאפילו ידעת יסודית בתחום ההשכלה הכללית איננה מספקת עוד בתנאי ימינו אלה.

הפרופסור : הוריי צודקים בהחלט, עלמתי. עליך להתמיד בלימודיך ולקדמם. סלחי לי על דברי אלה, אך זה נחזי בהחלט, לפי שהחיים במוננו נעשו מורכבים מאד.

התלמידה : ומסובכים כל כך!... למזל, הורי אמורים למדי ויכולי, איפוא, לתמוך בי ולאפשר לי השתלמות ורכישת השכלה גבוהה ביותר.

הפרופסור : ויחית רוצה לגשת מיי למיכהנים?...

התלמידה : כן, להכשיר עצמי בהקדם האפשרי לתחרות הראשונה לתואר דוקטור, שתיערך בעוד שלושה שבעות.

הפרופסור : הרשיני, איפוא, להציג לך שאלה : האם עמדת כבר במיכתון הבגרות שלך?

התלמידה : כן, אדוני, כבר קיבלתי תעודת בגרות גם במדעי הטבע וגם במדעי הרוח.

הפרופסור : ואומנם? אם כן, את מתקדמת מאד ברמת השכלתך, אולי מתקדמת יותר על המידה בהשוואה לגילך! ומה טוב טיב הדוקטוראט שבוצעו לך להשיג— במדעי הטבע, החברה או במדעי הרוח?

התלמידה : הורי רוצים שאקבל דוקטוראט כו ל-ל— אם אפשר הדבר לדעתך על אף הזמן הקצר שנוותר עד מועד המיכהנים.

הפרופסור : דוקטוראט כו ל-ל?... את מגלה העוה רכה, עלמתי, אומץ-לב הראוי לשבח! נשתדל, איפוא, לעשות למענך במיטב יכולתנו. על כל פנים, אוצר ידיעותך כבר עשיר למדי, ביחוד בשוים לב לגילך הצעיר...

התלמידה : תודה, אדוני הפרופסור!
הפרופסור : אם כן, עלמתי, אם תרשי לי והסלחי לי עליו לומר לך, כי עלינו לגשת מיד לעבודה ואין להפסיד אפילו שעה אחת.

התלמידה : אורכה, אדוני, אני רוצה כבר ואפילו מפערה בר

התלמידה (ממשיכה באותה רוח) : כמוני כמור, אדוני...
 הפרופסור : יפה! נזכר איפוא, לחשפו קצת...
 התלמידה : כן, בראיון רב, אדוני.
 הפרופסור : האם לא יחיה לך לעורר להשיב על שאלותי?...
 התלמידה : כלל וכלל לא, אדוני! דבר ויאירי דברך...
 הפרופסור : כמה הם אחד ועוד אחד?
 התלמידה : אחד ועוד אחד הם שנים.
 הפרופסור (מתפעל משיעור דינעוניה של התלמידה) : את, טוב מאוד! דומני, שאת מתקדמת מאד בלימודיך. מוכשתני, עלמתי, שלא יקשה עליך לקבל את הדוקטוראט הכולל!...
 התלמידה : אני שמחה מאד לשמוע זאת, כפרט מפוך, אדוני הפרופסור!
 הפרופסור : הבה נעשה עוד צעד : כמה הם שנים ועוד אחד?
 התלמידה : שלושה.
 הפרופסור : שלושה ועוד אחד?
 התלמידה : ארבעה.
 הפרופסור : ארבעה ועוד אחד?
 התלמידה : חמישה.
 הפרופסור : חמישה ועוד אחד?
 התלמידה : שישה.
 הפרופסור : שישה ועוד אחד?
 התלמידה : שבעה.
 הפרופסור : שבעה ועוד אחד?
 התלמידה : שמונה.
 הפרופסור : שמונה נכונה מאד. שמונה ואחד?
 התלמידה : שמונה.
 הפרופסור : טוב מאוד! מצויין! שמונה ואחד?
 התלמידה : שמונה, ולעתים תשע.
 הפרופסור : נפלא! את נפלאה! את נחררת! קבלי-נא, עלמתי, את מיטב ברכותי מקרב לבי! איך עוד טעם להמשיך במיבתן זה. בתורת החיבור הגעת לשליטה גמורה. הבה נראה עתה מה המצב

הפרופסור : זהו ענף מרעי חרשי למדי — מדע מודרני. אליבא דאמת, ורדי מתודה מדעית יותר מאשר מדע ממש... יתר על כן, זוהי גם שיטת ריפוי. (פונה אל העוזרת) : האם גמורת, מארי?
 העוזרת : כן, אדוני, מצאתי את הצלחת, אני הולכת!...
 הפרופסור : הודידי קצת! לכי-נא אל המטבח שלך!...
 העוזרת : כן, אדוני, אני הולכת... (משתתת במקום) : סליחה אדוני! הישמור-נא ואל תתרגש יתר על המידה!...
 הפרופסור : אל תהיי מנוחכת, מארי! אין כל סיבה לדאגה...
 העוזרת : אתה אומר זאת תמיד...
 הפרופסור : בדיעבד, סוף-סוף אני זקן למדי...
 העוזרת : בדיעבד, אדוני! על כן מוטב לך שלא להתחיל עם העלמה בתורת-החשבון, המעייפת ומרגיזה אותך.
 הפרופסור : לא עוד בגולי עכשיו, ואחרי ככלות הכל — באיזה רשות את מתערבת בעניינים לא-לך? זה ענייני שלי, ואני יודע את אשר לפני... מכל מקום, איך לך מה לעשות כאן!
 העוזרת : טוב, איפוא, אדוני! אך אל תגיד, כי לא הוחרתך!...
 הפרופסור : אין לי כל צורך באוהדותך, מארי!
 העוזרת : כראונך, אדוני...
 היא יוצאת מהחדר

הפרופסור : סליחה, עלמתי, על הפרעה אוילת זו! סליחי לאשה עלובה זו... היא חוששת תמיד שמא אתעייף ודואגת לכריאותי יתר על המידה...
 התלמידה : אין דבר, אדוני, אך כל זה מוכות, שהיא מטורה לך מאד. היא מחבבת אותך. העוזרות הנאמנות נדירות מאד בימינו. הפרופסור : היא מפריזה בכך. חששנותה אוילת מעיקרה, ועתה מוטב שתחזור לעניין החשבון בו אני עוסקים!
 התלמידה : אני הולכת אחריך, אדוני.
 הפרופסור (בבדיחותא) : הולכת אולם מוסיפה לשבת במקומך...

או ארבע?

התלמידה: את... שלוש או ארבע? איזהו הגדול יותר? גדול יותר מבין שלוש וארבע? באיזה מובן גדול יותר?

הפרופסור: יש מספרים קטנים יותר ויש גדולים יותר. במספרים הגדולים יותר יש יותר יחידות מאשר בקטנים...

התלמידה: ...מאשר במספרים הקטנים?...

הפרופסור: אלא אם כן מורכבים המספרים הקטנים מיחידות קטנות יותר. אם היחידות הן קטנות מאד, הרי יתכן, כי מספר היחידות במספרים הקטנים גדול ממספר היחידות במספרים הגדולים...

אם הדברים אמורים ביחידות אחרות...

התלמידה: במקרה כזה הרי יתכן, שהמספרים הקטנים עשויים להיות גדולים מהמספרים הגדולים?

הפרופסור: לא ייכנס בסוגיה זו העשויה להזליכנו הרחק מדי: עליו להביך רק זאת בלבד, כי נוסף על המספרים יש גם גורמים, יש סכומים, יש קבוצות ויש ערימות ועיבורים של דברים מדרגים שונים, כגון שויפים, קרונות, אוזים, הרעגים וכדומה. כדי לקדם את עבודתנו הבה נניח, כי קיימים רק מספרים שווים בלבד; במקרה זה המספרים הגדולים יותר יהיו אלה, המורכבים מיחידות שוות רבות יותר.

התלמידה: המספר המכיל את מרב היחידות האלה יהיה, אפוא, המספר הגדול ביותר? עכשיו אני מבינה, אדוני, שאתה מנחה את ראובת עם הממות!

הפרופסור: זוהי טברה תיאורטית מדי, עלמתי, תיאורטית יתר על המידה. אל יטרידך הדבר הפעם. הבה ניטול דוגמה של ממש ונרדו במקרה מסויים זה; ואילו את המסקנות הכלליות נניח לזמן מאוחר יותר. לפנינו המספר ארבעה והמספר שלושה, ולכל אחד מהם אותו מספר של יחידות שוות תמיד: איזה משני המספרים תתנוגים גדול יותר? — המספר המטן יותר או המספר הגדול יותר? התלמידה: סליחה, אדוני... למה הנך מתכוון כשאתה אומר המספר "הגדול יותר"? האם כוונתך לזה שהוא פחות קטן מן האחר? הפרופסור: זהו, עלמתי, נכון מאוד! כיוונת לדעתך בדיוק.

בתחום פעולות החיסור. הנידוי לי רק — אם אינך עייפה מדי — כמה נשאר כשמחסרים שלוש מארבע?

התלמידה: ארבע פחות שלוש? ... ארבע פחות שלוש? ...

הפרופסור: כן, נתכוונתי לשאול: ארבע מינוס שלוש.

התלמידה: ארבע מינוס שלוש הן... שבע?

הפרופסור: לצערך, עלי לסתור את דברך. ארבע פחות שלוש אינן שבע. בלבד את השאלות: ארבע פלוס שלוש הן שבע, ארבע מינוס שלוש אינן שבע... כי הפעם צריך לא לחבר, אלא לחסר.

התלמידה (מתאמעת להביח): כן... כן...

הפרופסור: ארבע פחות שלוש הן... כמה? כמה?

התלמידה: ארבע?

הפרופסור: לא, עלמתי, אין זה נכון.

התלמידה: ובכן, שלוש.

הפרופסור: גם זה לא נכון, עלמתי... צר לי לומר זאת, אך אין זו התשובה הנכונה... ואתר הסליחה.

התלמידה: ארבע פחות שלוש... ארבע פחות שלוש... אין התי-צאת עשר?...

הפרופסור: כדאי וכדאי שלא, עלמתי! כנא צריך לחשוב ולחשב, ולא לנחש ניחושים. הבה נחשב זאת ביחד. התוכלי לספור, בבקשה?

התלמידה: כן, אדוני, אחת... שתיים... ארבע...

הפרופסור: את מיטובה לספור? ער איזה מספר תוכלי להגיע?

התלמידה: אני יודעת לספור עד... אינסוף.

הפרופסור: זה בלתי אפשרי, עלמתי.

התלמידה: אם כן, נומר עד שש-עשרה.

הפרופסור: זה מספיק בהחלט. עלינו להכיר במוגבלות יכולתנו המשיכית, אפוא, בספירה, בבקשה!...

התלמידה: אחת... שתיים... ואחרי שתים יש עוד שלוש... ארבע...

הפרופסור: הפסיקי לרנע, עלמתי. איזה מספר גדול יותר — שלוש

ואת, נוכחתי לדעת, שהשכלתך מספקת כדי לעשות את המאמץ
האינטלקטואלי ולהגיע לכלל הכנה. ובכן?

התלמידה: אינני מגיעה לכך, אדוני הפרופסור. באמת, אינני מבי-
נה ...

הפרופסור: הבה ניקח דוגמאות פשוטות יותר: אילו היו לך שני
אפים והייתי עוקר אחד מהם ... מה היה נותר לך?

התלמידה: אף לא אחד.

הפרופסור: מה פירש "אף לא אחד"?

התלמידה: פשוט, אילו עקרת את אפי, לא היה נשאר לי שום
דבר ...

הפרופסור: לא הבינות את הדוגמה שהבאתי. אילו הייתה לך,
למשל, אוזן אחת והייתה.

התלמידה: כן, ואחר כך?

הפרופסור: הייתי מוסיף לך עוד אוזן אחת. כמה אוזניים היו לך
לאחר מכן?

התלמידה: שתיים.

הפרופסור: טוב, ואם אוסיף לך עוד אחת — כמה יהיו לך אז?

התלמידה: שלוש אוזניים.

הפרופסור: ואם אחסר אחת מהן — כמה תיוותרנה לך?

התלמידה: שתיים.

הפרופסור: יפה! ואם אחסר עוד אחת — כמה תיוותרנה?

התלמידה: שתיים.

הפרופסור: לא! יש לך שתיים, אני נוטל אחת, אני אוכל אחת —
כמה נשארו לך?

התלמידה: שתיים.

הפרופסור: אני אוכל אחת ... אחת.

התלמידה: שתיים.

הפרופסור: לא, אחת!

התלמידה: שתיים.

הפרופסור: אחת!

התלמידה: שתיים!

התלמידה: אם כן, הרי זה המספר ארבעה.

הפרופסור: מה טיבו של ארבעה זה? האם הוא גדול יותר או קטן

יותר מאשר שלושה?

התלמידה: קטן יותר ... לא, גדול יותר.

ואת?

הפרופסור: תשובה מצויינת, עלמתי! כמה יחידות מבודלות בין
שלושה וארבעה? ... או בין ארבעה ושלושה, אם את מעריפה
התלמידה: אין שום יחידות, אדוני הפרופסור, בין שלושה וארבעה.

ארבעה בא מיד לאחר שלושה; אין שום דבר בין שלושה וארבעה!
הפרופסור: נראה, כי לא הסברתי דברי בצורה מוכנת. זו אשמתי
אני, ללא ספק. לא הביהרתי כוונתי כראוי.

התלמידה: לא כי אשמתי שלי היא, אדוני.

הפרופסור: ראי נא, הנה שלושה גפרורים, והרי עוד גפרור אחד,
וביחד — ארבעה. שימי לב, לפנינו ארבעה גפרורים; אני מסלק
אחד מהם — כמה נשארו לנו?

אין ראויים את הגפרורים אף לא שום הפץ אחד הנוכר בדי-שתה
הפרופסור עם ממקומי, ניגש ללוח-קיר שאיננו קיים והשם עליו
בגיד שאיננו קיים וכו'.

התלמידה: חמישה גפרורים, אם שלושה ואחד הם ארבעה, הרי
ארבעה ואחד הם חמישה.

הפרופסור: לא ולא! אין זה נכון כלל וכלל. את נטתה תמיד להבר
מספרים, אבל צריך גם לחסר. לא די ביצירוף ובמיוזוג בלבד — צריך
גם להפריד ולפרק. זוהי מהות החיים. זהו תוכן הפילוסופיה. זה
עיקרו של מודע. זה פירוש של קידמת, של הציוויליזציה ...

התלמידה: אמנם כן, אדוני הפרופסור.

הפרופסור: ועתה הבה נחזור לנשוא הגפרורים. כאמור, יש בידי
ארבעה גפרורים. עיניך הרואות, שהם ארבעה כדורים. אני מסלק
אחד מהם וכידי נותרים רק ...?

התלמידה: אינני יודעת, אדוני.

הפרופסור: שימי לב, הרהרי בדבר. אין זה קל, אני מודה, עם

אלה הם מספרים. כאשר סופרים את הוויים, כל זו מהווה יחידה אחת. מה אמרתי, עלמתי? ...

התלמיד: "יחידה אחת. מה אמרתי, עלמתי?"

הפרופסור: או ספרות? או מספרים? אחת, שתיים, שלוש, ארבע, חמש — הם יסודות הספירה, עלמתי.

התלמידה (בהססנות): כן, אדוני הפרופסור — יסודות, ספרות שחם הוויים, יחידות ומספרים...

הפרופסור: בו בזמן... זאת אומרת, בסופו של דבר, כל תורת החשבון כלולה בכך.

התלמידה: אמנם כן, אדוני הפרופסור. יפה, אדוני הפרופסור. תודה, אדוני הפרופסור.

הפרופסור: טוב, איפוא, הואיל לספור תוך שימוש ביסודות אלה... המשיכי בחיבור ובחיסור...

התלמידה (כאילו מתוך רצון לשנו ולחרות את הרברים בוכרונת): הוויים מהווים למעשה ספרות ומספרים, יחידות...

הפרופסור: הם... אפשר לומר. ומה הלאה?

התלמידה: אפשר לחסר שתי יחידות משלוש יחידות. אך כלום אפשר לחסר שתי שתיים משלוש שלשות? שתי ספרות מארבעה מספרים? ושלושה מספרים מייחידה אחת?

הפרופסור: לא, עלמתי, אי אפשר.

התלמידה: מדוע, אדוני הפרופסור?

הפרופסור: משום ש... עלמתי.

התלמידה: משום ש... מה, אדוני? הרי אלה ואלה הם הוויים דך? ...

הפרופסור: כך הוא הדבר, עלמתי, ואין זה ניתו לחסבר. אפשר לדבין זאת רק על דרך ההגות המאמתטית הפנימית. או שאתה מוכשר לכך מטבעך, או שאינך מוכשר...

התלמידה: אם כן, אין לי מוץ!

הפרופסור: שמי לב, עלמתי! אם לא תצליחי להגיע להבנה מע-מיקה של העקרונות הללו, של הארכיטיפים המאמתטיים הללו — לא יעלה בדרך לעולם לבצע כראוי עבודה של פולטכנאי. עוד

הפרופסור: אחת! !
התלמידה: שתיים! !
הפרופסור: לא ולא! אין זה נכון כל עיקר. הדוגמה איננה... איננה משכנעת. הקשיבי לי.

התלמידה: כן, אדוני.

הפרופסור: יש לך... יש לך... אה...

התלמידה: עשר אצבעות! ...

הפרופסור: נוחא, אם רצונך בכך. יפה. מצויין. יש לך, איפוא, עשר אצבעות.

התלמידה: כן, אדוני.

הפרופסור: כמה אצבעות היו לך אילו היו לך רק חמש מהן?

התלמידה: עשר, אדוני.

הפרופסור: זה לא נכון!

התלמידה: כן כן, אדוני.

הפרופסור: ואני אומר לך שלא!

התלמידה: הן אמרת לי זה עתה, שיש לי עשר...
התלמידה: אבל האמת היא, שאין לי חמש, יש לי עשר! ...

הפרופסור: הבה נמשיך בדרך אחרת... לצורך החישוב הבה נגביל את עצמנו במספרים מאחד עד חמישה... המתני, עלמתי, ותראי את הדברים כהווייתם. אסביי לך הכל עד שתביני. (הפרופסור מעמיד פנים ככותב על גבי לוח דמיוני. הוא ניגש אל התלמידה, הפונה אל הלוח הפלתי-קיים כדי לראות את הכתוב): שימי לב, עלמתי... (הוא מעמיד פנים כרושם על גבי ה"לוח" צורת ו"ו ומתהוותה הסיפדה 1, שני ו"וים ומלמטה הסיפדה 2, שלושה ו"וים ונצדם הסיפדה 3, ארבעה ו"וים ואחריהם הסיפדה 4): את רואה היטב? ...

התלמידה: כן, אדוני.

הפרופסור: אלה הם וויים, עלמתי, וויים. הנה וו אחד, וכאן שני וויים; שם שלושה וויים, אחריהם ארבעה וויים, אחר כך חמישה וויים. וו אחד, שני וויים, שלושה וויים, ארבעה וחמישה וויים — כל

— לפי שכתחום זה העיקר הוא לספור ולחשב וקודם כל — להפגין...
היית צריכה להגיע לאותה תוצאה בדרך החשיבה המתמטית,
האינדוקטיבית והדידוקטיבית גם יחד, והוא הדין בכל נושא אחר
בתחום זה. הזכרון הוא אויבם בנפש של מדעי המתמטיקה ואם
כי יש לזכרון גם יתרונות מסויימים, הרי מבוזבזת אריזמתו
גרידא הוא דבר רע מעיקרו... על כן אין דעתי נוחה מזה... לא
די בכך, כלל וכלל לא...

התלמודה (ביגמת צערי): לא, אדוני הפרופסור.
הפרופסור: נתעלם מזה לפי שעה. חכה נעבור לחריגילים מסוג
אחר...

התלמודה: כן, אדוני.

העוזרת (בהיכנסה לחדר): המן... המן... אדוני!

הפרופסור (שאינו שומע את פניהם): חבל מאד, שלא התקרמת
יותר בענפי המתמטיקה המיוחדים...

העוזרת (מושכת אותו בשרוולו): אדוני! אדוני!

הפרופסור: חתשני, שלא תוכלי להתייצב לתחרות לקבלת דוק-
טוראט כולל...

התלמודה: כן, אדוני, חבל מאד!

הפרופסור: אלא אם כן, עלמתי, ... פונה אל העוזרת): תניחי

לי, מארי!... למה את מתערבת בעניינים לא-לך? שובי אל
המטבח! אל הסירים והקדרות שלך! לני! לני! ... פונה אל

התלמודה): נוסח אם כן להפיץ אותך לפחות לדוקטוראט חלקי...

העוזרת (מושכת בשרוולו): אדוני... אדוני הפרופסור!

הפרופסור (אל העוזרת): הניחי לי סוף-סוף! הריפי ממני! למה

את מטרידה אותי, לעזאזל? ... (פונה אל התלמודה): אם אמר-

נמ החלטת להתכונן למיבתך הדוקטוראט החלקי... עלי להפיץ
אותך...

התלמודה: כן, אדוני הפרופסור.

הפרופסור: ... ביטודות הלינגוויסטיקה והפולולוגיה ההשוואתית...
העוזרת: לא, אדוני, לא!... אל לך לעשות זאת!...

הפרופסור: את מגרישה את הסאה בהתערבותך, מארי!

פחות מזה יוכלו להפקיד בדרך תפקיד הרכבה בקורס במדרשה
פוליטכנית... ואפילו לא בכית-אלפנה להיניקות. אני מודה,
שאין זה דבר קל; ברי, שזה עניין מופשט מאד... אך כלום
תוכלי, בטרם תעמיקי ידיעתך ביסודות הראשוניים, לחשב בעל-
פה — פעולה של מה-מה ככך למתנגדס בינוני — למשל, את המכפלה
של שלושה מיליארד שבע מאות חמישים וחמישה מיליון תשעים
ושמונה אלף מאתיים וחמישים ואחד בחמישה מיליארד מאה
שישים ושנים מיליון שלוש מאות ושלושה אלף המש מאות רש-

מונה?

התלמודה (במהירות רבה): התוצאה היא: תשעה עשר קווינטיל-
ינים שלוש מאות תשעים קוואדריליונים שני טריליונים שמונה
מאות ארבעים וארבעה מיליארדים מאתיים תשעה עשר מיליונים

מאה שישים וארבעה אלף המש מאות ושמונה...

הפרופסור (מופתע מאד): לא, איני סבור כן. לרעתי, התוצאה

היא: תשעה עשר קווינטיליונים שלוש מאות תשעים קוואדריליונים

שני טריליונים שמונה מאות ארבעים וארבעה מיליארדים מאתיים

תשעה עשר מיליונים מאה שישים וארבעה אלף המש מאות

ותשעה...

התלמודה: לא... לא... המש מאות ושמונה...

הפרופסור: (שהפתעתו גוברת והולכת חוזר ומחשב בעל-פה):

כן... את צודקת... התוצאה שקיבלת היא הנכונה... (ממלמל

בקול לא ברור): ... קווינטיליונים, קוואדריליונים, טריליונים,

מיליארדים, מיליונים... (בקול ברור): מאה שישים וארבעה

אלף המש מאות ושמונה... (במהמהה): כיצד הגעת לכך אם

אינך יודעת את עיקרי תורת החשבון?...

התלמודה: זה פשוט למדי: כיוון שאינני יכולה לסמור על כושר

חשיבתי במתמטיקה, שיגנתי בל-פה את כל התוצאות האפ-

שריות של כל פעולות הפל האפשריות.

הפרופסור: מדהים ביותר: עם זאת, הרישי לי עלמתי, לחזרות

בפניך, כי הדבר איננו מניח את דעתי ולפיכך לא אברך אותך
על הישגך; במדעי המתמטיקה, ובפרט החשבון, והוא העיקר

חשודות: בפרט לא פילולוגיה, ארוני הפרופסור, כי הפילולוגיה
מביאה אסון ...

התלמידה (נדהמת): אסון?! ... (מחייכת חיוך אוילי במקצת):
אכן, דברים מוזרים!

הפרופסור (אל העוזרת, בועס): זה כבר עובר כל גבול! הסתליק
מפה!!

העוזרת: טוב, ארוני, אני הולכת. אך אל נא תומר אחר כך, כי לא
הזהרתני! הפילולוגיה טופה להביא אסון! ...

הפרופסור: הנני מבוגר למדי, מארזי!
התלמידה: כן, ארוני ...

העוזרת: עשת, ארוני, כטוב בעיניך! ... (חיא יוצאת מהחור).
הפרופסור: הבה נמשיך, עלמתי!

התלמידה: כן, ארוני.
הפרופסור: חוני מבקשך, איפוא, להקשיב קשב רב לקויס המוכר
עמי ...

התלמידה: טוב, ארוני.
הפרופסור: חודות לקורס זה תוכלי ללמוד תוך המש-עשרה דקות
את עיקרי היסוד של הפילולוגיה הבלשנית וההשקפותיה של
הלשונות הניאו-ספרדיות.

התלמידה: יופי, ארוני הפרופסור! (מרחיאה כף משמחה).
הפרופסור (בחומרה): מה זאת?! שקט, כבקשתך! ...

התלמידה: סליחה, ארוני ... (חוזרת ושמה כפות ידיה על השולחן).
הפרופסור: שקט! ...

(נחא קם ממקומו, מהלך אנה ואנה כשיפות ריזי שלובות מאחוריו,
נעצר לרגע באמצע החדר או בסמוך לתלמידה, ומשעים את דבריו
בתנועות ריזי. הוא "מדקלם" את שיעורו כלי להפריז בכך. החל-
מורה עוקפת בעיניה אחר הרצאת הפרופסור המתנחני; עתים
קשה לה היכר משום שעליה לסובב את ראשה. פעם או פעמיים,
אך לא יותר, אנוסה היא לעשות סיבוב שלם).

— ובכן, עלמתי, הלשון הספרדית היא — היא לשון-האם, ממנה
נולדו כל השפות הניאו-ספרדיות, שביניהן כוללים אנו ספרדית,

לאטינית, איטלקית, את הצרפתית שלנו, פורטוגזית, רומאנית,
סארדית או סארדנפאלית, אספאנוילית או ניאו-אספאנוילית;
ומבחינת מטיימות אפשר לצרף כאן גם את הלשון ההמריכית,
שלמעשה קרובה יותר ליוונית — דבר חגיגי בהחלט לנוכח
העובדה, שתורכיה היא שכנתה של יוון ושיוון קרובה יותר לחור-
כיה מקירבטר אלי: עובדה זו אינה אלא דוגמה נוספת לחוס לינגו-
ויסטי חשוב מאד האומר, כי הניאו-גרמאניה הפילולוגיה הזו בכחזנת
אחיות-תאומות ... את יכולה לרשום את הדברים, עלמתי.

התלמידה (בקול חולשה): כן, ארוני ...
הפרופסור: מה שמבדיל את הלשונות הניאו-איספאניות, ביניהן
לכין עצמן ובין ניכיהן, מקבוצות לינגוויסטיות אחרות, כגון קבוצת
הלשונות האוסטריות והניאו-אוסטריות או ההאבסטרביות, או
הקבוצות האספראנטיסטיות, ההלווטיות, המונגאסקיות, השווייציות,
האנדלוזיות הפאסקיות, הפלזיות, וכן קבוצות הלשונות הדיפלומא-
טיות והטכניות — מה שמבדיל אותן, אני חוזר, זו מנו וכל אחת
מקבוצות הוא הדמיון המפתיע ביניהן, המקשה על כך את ההבחנה

ביניהן; אני מדבר על הלשונות הניאו-איספאניות, שניתן להבחין
ביניהן רק חודות לתכונותיהן הסגוליות — הזכחות בלתי מעור-
ערות בהחלט לדמיון המפתיע ביניהן, שאינו מניח מקום לספק
כלשהו בנוגע לשורפות המוצא שלהן ובו בזמן מאפשר הבחנה
ברורה ביניהן על-ידי קיום תכונותיהן הסגוליות, עליהן עמדתי
זה-עתה.

התלמידה: אמונכם כוון, ארוני! ...
הפרופסור: אך אל לנו להשתהות ולהשתקע בדברים כלליים ...
התלמידה (בצעק, באחוזות-קסם): אה, ארוני ...

הפרופסור: נראה, שהדבר מעניין אותך במיוחד, לכן רצוי הוא
שבעתים.
התלמידה: אכן, ארוני ...

הפרופסור: אל תרגזי, עלמתי, נחזור לכך מאוחר יותר ... אלא
אם כן לא נחזור כלל. מי חכם ויודע? ...

התלמידה (מוקסמת על אף הפל): אמנם כן, ארוני.

פסוק...

הפרופסור : אוב אורחא, חגי להסב את תשומת לבך אל העיצורים, המינים את מהותם ביצוריופיו השונים : f נהפכת ל- v' g נהפכת ל- a, d — t ולהופך, כפי שמסתבר מהדוגמאות דלקמן : "יפה ואתה", "מלך כשר ודם", "היין המשומר", "הזמן החודשי", "באישון לילה"...

התלמידה : יש לי כאב שיניים.

הפרופסור : הבה נמשיך.

התלמידה : כן.

הפרופסור : הבה נסכם : כדי ללמוד להגות כהלכה דרשות שנים על שנים ; אולם הדרות למדע יכולים אנו להגיע לכך תוך דקות ספורות. כדי להשמיע מלים, צלילים וכדומה עליך להביץ, שיש תכרת לסלק בלי רחם את האוויר מהריאות ולהזימן בעדינות, בנגיעה מלטפת במיתרי הקול, אשר בדומה למיתרי הנבל, או תעלים הנישאים ברוח, מתחילים לפתע לרעד, לרגש, לרטט, לרטט, לרטט, או להפיק צליל גרוני, לשרוק או לצפצף, או ללחש, ללחש, תוך הפעלת כל אברי הקול : העיבל, הלשון, החך, השיניים...

התלמידה : יש לי כאב שיניים.

הפרופסור : ... ותשפתיים... כסופו של דבר יוצאות המלים דרך האף, הפה, האוזניים, נקבוביות העור, בגורפו עמתן את כל האיברים הנוכחים לעיל, עקורים משורשיהם, בהמראה אדירה ורכה-זרה, שאינה אלא מה שמכנים שלא כהלכה הקול, בין בשחוא לובש צורת זמר ובין כשהוא נהפך לסערה סימפוטית אינמה המלך-וה מצעד שלם של ... מהירות פרחים מפרחים שונים של לחשי צלילים : עיצורים שהגויים הוא באמצעות השפתיים, עיצורי-שיניים, עיצורי-אטימה, עיצורי-חך ואחרים, רכים וערוניים, מהם מרירים ואלומים.

התלמידה : כן, אדוני, יש לי כאב שיניים.

הפרופסור : הבה נמשיך, נמשיך. ואשר ללשונות הניאו-אספאניות קירבתן הדוקה כל כך, שאפשר לראותן כדוידיות-מישנה ממש.

הפרופסור : כל לשון, עלמתי, — שימי לב וזכרי זאת ער יומך האחרון...

התלמידה : אכן, אדוני, ער יומי האחרון... כן, אדוני...
הפרופסור : ... והרי עור עקרון יסודי : כל לשון אינה אלא שפת ריבור ופירוש הדבר, שהיא מורכבת מצלילים, או...

התלמידה : פנימיות...
הפרופסור : בדיוק זאת עמדתי לומר לך. על כן אל תפניני את שיעור ידיעותיך. מוטב לך להקשיב לדברי.

התלמידה : טוב, אדוני, כן, אדוני.
הפרופסור : את הצלילים, עלמתי, יש לתפוס בעיף כדי שלא יפלו על אונייים הרשות. על כן, אם ברצונך להגות בהחזרות — רצוי במידת האפשר, לזקוף את הצוואר ואת הסנטר גבוה מאד ולהת-רום על בהגות רגלך, שימי לב : כל, את רואה?...

התלמידה : כן, אדוני.

הפרופסור : שתקי! שכי במקומך, אל תפסיקי אחי... ולהשמיע את הצלילים בקול רם מאד ובמלוא עצמת ריאותיך ומתן מיתרי הקול שלך. כך, שימי לב : "שפרר", "אוקרה", "שראפאלאגא", "פאפאיה". באופן זה הצלילים, המתמלאים אויר חם, הקל יותר מאויר הסביבה, עולים ומתעופפים ללא חשש ליפול על אוזניים חרשות, הדומות לתחומות וקברים בהם נבלעים הצלילים ללא תהודה. כל אימת שאנו משמיעים כמה צלילים במהירות מואצת, הם מתמזגים אוטומאטית ומצטרפים להברות, למלים ואף המשפטים, כלומר לקבוצות חשוכות פחות או יותר, ז.א. ליצורפים אי-ראציונאליים של צלילים הנטולים משמעות כלשהי, אולם דקא משום כך מסוגלים להתקיים ללא סכנה בשכבות האויר הנישאות. לעומת זאת, מלים בודדות הטעונות משמעות עצם תוכנו מגדיל את משקלן וכסופו של דבר חזן וקועות ונופלות תמיד...

התלמידה : אני סובלת מכאב שיניים, אדוני...

הפרופסור : לא אכפת. לא נפסיק בגלל עניין של מה-בכל. הבה נמשיך...

התלמידה (פניה מעירדת, כי סבלה גובר והולך) : כן, אדוני הפרי-

הפרופסור : מרובעים או מעוקבים — זה תלוי ...

התלמידה : יש לי כאב שיניים.

הפרופסור : הבה נמשיך! כדאי להחליף דוגמה, שאינה אלא הדגמה

גורדא, טליל את המלה "חזות" ...

התלמידה : מה פירוש "טליל"? איך עלי לטול אותה? ...

הפרופסור : כדצונך וכאוות נפשי, ובלבד שתטילי אותה. אך העיקר

— אל תשסעי את דברי.

התלמידה : יש לי כאב שיניים.

הפרופסור : נמשיך. אמרתי "נמשוך". ובכן טלי את המלה "חזות".

האם נטלת אותה?

התלמידה : כן, כן! שיני, שיני ...

הפרופסור : שורש המלה "חזות" הוא גם שורשן של המלים "חזון"

"חזיונות", הנבדלות בסיומת: —ות, —ון וכן —ת; —ת — היא

הקידומת במלה השלישית. הקידומת והסיומת מכוונות כן על שום

שאנו משתונות, לפי שאינו רוצות בכך.

התלמידה : יש לי כאב שיניים.

הפרופסור : נמשיך. מה? קידומות אלה הן ממוצא ספרדי. אני

מקווה, ששמת לב לכך. האין זאת?

התלמידה : אה! כאב השיניים מציק לי כל כך ...

הפרופסור : נמשיך. וברדאי שמת לב גם לכך, שחז לא נשתנו בער-

פתות. ושימי לב, עלמתי, ששום דבר לא הצליח לשתנו לא

בלאטיציה, אף לא באיטלקית, לא ברומאנית; לא בניוא-אספאניאלית

לית, או בסארדאנאפאל, לא ברומאנית; לא בניוא-אספאניאלית

ולא בספרדית ואף לא באוהיוניטלית: חזות, חזון, תחזית — תמיד

אותה מלה, אותו שורש, אותה סיומת, אותה קידומת בכל השור-

נות שציינו לעיל. והוא הדין בכל המלים האחרות.

התלמידה : בכל השונות מתכוונות מלים אלה לומר אותו דבר?

יש לי כאב שיניים.

הפרופסור : בהחלט! כלום יכול להיות אחרת? על כל פנים, תמיד

מוצאים אנו אותה משמעות, אותה קומפוזיציה, אותו מיכנה צלילים

יותר על כן, כולו מוצאן מאם אחת: אשפאנואלית. משום כך כח
קשה להבדיל בניחון. ומשום כה כה מתעיל הדבר לבטא כדאי
ולחמנע מלגיאות בהיגוי. והיגוי כשהוא ליצמנו שורה בערכו
ללשון שלמה. היגוי לקוי עלול להביא עלינו צרות צרורות. בניחון
זה הרשינו לשתפר, כפיכול, בחווייה אישית שבה התנסיתי ...

(הספקה קלה. לרגע משתגע הפרופסור בסלונתו עברי. ארשת

פניו מתערבת לרגע, אך עי-מתיה חוזר הוא לחזונו הרגילת.

תוקשה קמעה):

בימים היום הייתי צעיר מאד, כמעט נער. אותה שעה מילאתי את

חוכת שירדתי בצבא. בנגוד שלנו היה לי חבר, ריון, שסבל מלקוי

תמור במשור החיגוי: הוא לא היה מסוגל לבטא את האות ז. במקום

ז היה אומר ז. למשל: במקום "הנר יפה, יפה" היה אומר: "הנר

יפה, יפה". במקום "פיליפ" אמר "פיליפ". במקום "צפת" —

"צרפת". במקום "פילוסופיה" — "פילוסופיה". במקום "פברואר" —

"פברואר". "מארס-אפריל" — "מארס-אפריל". "לאפונטן" —

"במקום "לאפונטן". "אוקסי-פוקסי" — במקום "אוקסי-פוקסי".

"מיראבל" — במקום "מיראבל". "וכל" — במקום "וכל". "וכי" —

במקום "וכי". "וכן הלאה" — "וכן הלאה". אלא שדיה לי מזל

הוא הצליח להסוות את מומנו בעזרת הכובעים שהוא חבש

לראשו, וכך איש לא הבחין בלקייו ריבורי.

התלמידה : כן, יש לי כאב שיניים.

הפרופסור (משנה במפתיע את הטון ואומר בנימה קשוחה): נמ-

שיך! נעמד תחילה על נקודות הדמיון כדי להיטיב להבחין בהמשך

הדין מה מבדיל את כל השונות הללו זו מזו. הבלים אלה

נעלמים מעינם של אנשים שלא קיבלו חסבר מתאים. ובכן, כל

המלים בכל השונות הללו ...

התלמידה : האמנם כן? יש לי כאב שיניים.

הפרופסור : נמשיך! — הן תמיד אותו המלים, כמו גם כל הפרי-

פיקסים וכל הסופוסקים, כל הקידומות, כל הסיומות וכל השורשים ...

בילבלת את הספרדית עם הניאוא-ספרדית, ובמקום הניאוא-ספרדית תירגמת לספרדית... לא ולא!... ההיפך הוא הנכון...
התלמידה: יש לי כאב שיניים. ואתה המתבלבל.

הפרופסור: לא, את המבלבלת אותי. שימי לב ורשמי במחברת. אני אומר את המשפט בספרדית, אחר כך בניאוא-ספרדית ולבסוף בלאטניית. ואת תחזרי אחרי. אולם שימי לב לדברים, לפי שנקו-דות הדמיון מורכבות הן. כי לאמיתו של דבר אלה הן נקודות דמיון זהות. הקשיבי חוזי אחרי כראוי!

התלמידה: יש לי כאב...
הפרופסור: — שיניים.

התלמידה: הבה נמשוך... אה!...
הפרופסור: ...בספרדית: השושנים של סבתא שלי הן צהובות כמו סבא שלי שהיה אסיני, ובלאטניית: השושנים של סבתא שלי הן צהובות כמו סבא שלי, שהיה אסיני. האם את מבחינה בהבדל-לים? ועתה תרגמי זאת... לרומאנית.

התלמידה: ה... איר אומרים "שושנים" ברומאנית?
הפרופסור: כרור כשמש — "שושנים".
התלמידה: לא, איך זה "שושנים"? כמה אני טובלת מכאב-שיניים...
הפרופסור: לא מניח ולא מקצתה, לפי ש"שושנים" הוא תרגום המלה הצרפתית "שושנים" לאוויינטאלית, ובספרדית "שושנים" — הכינות? בסארדאגאפאלית "שושנים"...
התלמידה: סלח לי, אדוני הפרופסור, אולם... את, שיני, שיני!...
איני רואה את ההבדל...
הפרופסור: הרי זה פשוט בהחלט, פשוט לחלוטין! הן לשם כך דרש רק נסיון מסויים, נסיון טכני ומעשי בדיעת האלטרנות השונות, בה שונות זו מזו על אף העובדה שתכונותיהן זהות לחלוטין. אשתדל לתת לך מפתח...
התלמידה: כאב שיניים...
הפרופסור: מה שמבריל בין האלטרנות הללו אינו המלים, שהן בהחלט אותו המלים עצמן, ולא מיכנה המשפט שהוא שווה כפולן. לא ההטעמה שאינה משקפת הברלים כלשהם, אף לא מיקצב

על הדעת בכל הארצות כולן. הניחזי לשיניך!...
התלמידה: שיני אמנם כואבות. כן, כן...
הפרופסור: טוב, איפוא, הבה נמשיך. אני אומר לך, הבה נמשיך...
איר אומרים, למשל, בצרפתית: השושנים של סבתא שלי הן צהובות כמו סבא שלי, שנולד באסיני.

התלמידה: יש לי כאב שיניים, כאב שיניים.
הפרופסור: נמשיך, נמשיך. וכל זאת אמרי מה שבישקתני!

התלמידה: בצרפתית?
הפרופסור: כן, בצרפתית.
התלמידה: אה... שאומר בצרפתית: השושנים של סבתא שלי הן...?
הפרופסור: ...צהובות כמו סבא שלי, שהיה אסיני...
התלמידה: טוב, איפוא, נדמה לי, כי בצרפתית יש לומר: השושנים... של... איר אומרים סבתא בצרפתית?
הפרופסור: בצרפתית? סבתא.

התלמידה: השושנים של סבתא שלי הן... צהובות... בצרפתית אומרים "צהובות"?
הפרופסור: כן, כמוכן!
התלמידה: ... הן צהובות כמו סבא שלי שעה שהיה מתרחת.

הפרופסור: לא!... שהיה א...
התלמידה: ... שיניים... יש לי כאב שיניים.
הפרופסור: זהו!
התלמידה: יש לי כאב...
הפרופסור: — שיניים... אז מה יש?... נמשיך! ועכשיו תרגמי אותנו משפט לספרדית ואחר כך לניאוא-ספרדית...
התלמידה: בספרדית... יש לומר: השושנים של סבתא שלי הן צהובות כמו סבא שלי, שהיה אסיני.

הפרופסור: לא, זה לא נכון.
התלמידה: ובניאוא-ספרדית: השושנים של סבתא שלי הן צהובות כמו סבא שלי, שהיה אסיני.
הפרופסור: זה לא נכון! לא נכון! הפכת את הוצררת.

דוגמה: המימרה הנאיב-ספרדית המפורסמת במאדריד "מולדתי היא נאו-ספרד" הופכת באיטלקית למימרה: "מולדתי היא ...

התלמידה: נאו-ספרד"
הפרופסור: לא! כי אם: "מולדתי היא איטליה". ועתה הגירי לי על סמך היקש רגיל איך אומרים "איטליה" בצרפתית?

התלמידה: יש לי כאב שיניים!
הפרופסור: הלא זה פשוט לגמרי: חזת המלה "איטליה" בצרפתית יש לנו המלה "צרפת", שהיא תרגומה המדויק. מולדתי היא צרפת. "צרפת" באורטיגראפיה היא "אוריינט". מולדתי הוא האוריינט. "אוריינט" בפורטוגזית — "פורטוגל". נמצא, איפוא, שהמימרה האורטיגראפית "מולדתי היא האוריינט" מתרגמת בפירוטוגזית כזו הלשון: מולדתי היא פורטוגל! וכן הלאה.

התלמידה: די! די! יש לי כאב שיניים!
הפרופסור: ... שיניים! שיניים! ... אני אעקור לך אותו כמו יד! והרי דוגמה אחרת: "עיר-הבירה" מלה זו מקבלת משמעות שונה בהתאם ללשון בה היא נאמרת. כשספרדי אומר: "אני גר בעיר-הבירה" — אין הוא מכוון כלל לדבר, שאליו מתכוון הפרטוגזי באמרו: "אני גר בעיר-הבירה". ולא כל שכן כשהדברים יוצאים מפיו של צרפתי, נאו-ספרדי, רומאני, לאטיני או סארדאי-נאפאלי... כל אימת שאת שומעת, עלמתי — עלמתי, הריני אומר זאת למענה, לעזאזל! — כל אימת שאת שומעת את המשפט "אני גר בעיר-הבירה", ידוע חרעי מיד ונקל אם זו ספרדית או אספאניאלית, נאו-ספרדית, צרפתית, אורטיגראפית, רומאנית או לאטינית; כי די לנחש איזהו עיר-הבירה, שאלה מתכוון האיש המשמיע משפט זה... בעיצומו של הרגע בו הוא משמיע את דבריו אלה... ברם, אלה חז הדוגמאות המדויקות היחידות כמעט שביכולתי לחת לך.

התלמידה: הן שיני שיניים!
הפרופסור: שקט!! ולא — אורוצץ את גולגולתך!
התלמידה: נסה, איפוא, שחצן שבמור!
הפרופסור חופף בפרק ידה ומסובב אותה.

הלשון... מה שמכריח ביניהן... האם את מקשיבה לדברי?
התלמידה: יש לי כאב שיניים.
הפרופסור: האם את מקשיבה לי, עלמתי? חוששני כי בסופו של דבר נגיע ליד רלב...

התלמידה: אתה מטריד אותי, אדוני! אני טובלת מכאב-שיניים.
הפרופסור: לעזאזל! הקשיבי לדברי...
התלמידה: טוב... אני מקשיבה... דבר!

הפרופסור: ובכן, מה שמכריח לשונות אלה זו מוז, וכן מלשון המוצא שלהן, האיספאניאלית בא, נסתרת, מאירד גיסא... הוא...
התלמידה (בהערויה): הוא מה? ...
הפרופסור: הוא דבר סתום, שאין לתפוס אותו ולהביעו אלא כעבור זמן רב, לאחר מאמצים רבים ומסיון ממושך...

התלמידה: אה?
הפרופסור: כן, עלמתי! אין להמציא לך שום כלל בנידון זה. כי לכך דרישה רגישות מיוחדת: זה הכל ותו לא. אך כרי להגיע לרגשות כזאת צריך לעמוד וללמוד.
התלמידה: כאב שיניים.

הפרופסור: עם זאת יש מקרים מסויימים. בהם המלים שונות זו מזו מלשון ללשון... ברם, אין אני יכולים לבסס את ידיעתנו על מקרים כאלה, שהם בבחינת יוצאים מהכלל.
התלמידה: אה? כן? אה, אדוני, יש לי כאב שיניים.
הפרופסור: אל תפסיקי אותי! אל תוציאני מהכלים, שאם לא כן — לא אחיה אחראי למעשי... ובכן דיברתי על...? אה, כן, על המקרים היוצאים מהכלל, שניתן להבחין ביניהם קל-מחרה...
בנקל... או בנרחקות, אם את מעדיפה זאת... אני חוזר ואומר: אם את מעדיפה זאת, כי עלי לקבוע את העובדה, שאין את מקשיבה לי עור...

התלמידה: יש לי כאב שיניים.
הפרופסור: אני אומר, איפוא: בניבים מסויימים של הלשון המודרנית-ברית יש בלשונות השונות מלים מסויימות הנבדלות זו מזו כל כך, שהלשון בה משתמשים ברגע מסויים קל למדי להזותה. והרי לך

התלמידה: יש לי כאב שיניים.
הפרופסור: אני אומר, איפוא: בניבים מסויימים של הלשון המודרנית-ברית יש בלשונות השונות מלים מסויימות הנבדלות זו מזו כל כך, שהלשון בה משתמשים ברגע מסויים קל למדי להזותה. והרי לך

התלמידה: גם אני שואלת זאת.

הפרופסור: זהו פשוט אחד הגילויים המוזרים והבלתי ניתנים להסבר של האמפריזם הגם של המוני העם — ואין לערעב זאת עם המושג "עסיון"! — פאראולקס, דברי הבל, אחת הוריוות של הטבע האנושי; זהו פשוט האוניטטיקט, אם לומר הכל במלה אחת — הוא הוא הפועל כאן.

הפרופסור: במקום לעקוב אחר חובובים המתעופפים באויר שעה שאני עושה את כל המאמצים הללו... מוטב היה לך להשתדל לגלות תשומת-לב רבה יותר... שהרי לא אני עומד להתירעב למבחן לקבלת דוקטוראט חלקי... אני כבר עמדתי במיבחן לפני זמן רב... בכלל זה גם הדוקטוראט הטוטאלי שלי... והדיפ-לומה הסופרא-טוטאלית שלי... כלום אינך מבינה, שאני דורש את טובתך את?

התלמידה: כאב-שיניים!

הפרופסור: איהו חוסר נימוס! לא נוכל להמשיך בצורה זו... לא כן... לא כן... לא כן!

התלמידה: אני מקשיבה... לדברך...
הפרופסור: סוף-סוף! כדי ללמוד איר להבחין בין כל הלשו-נות השונות הללו אמרתי לך, כי אין לך דרך טובה יותר מאשר הכשרה מעשית... הבה נתקדם לפי הסדר. אנסה ללמוד את כל התרגומים של המלה "סכין".

התלמידה: עשה כרצונך... אחרי ככלות הכול...
הפרופסור (קורא לעוררת): מארי! מארי! היא איננה... מארי!
מארי!... איפה את?... איפה את?... (הוא פותח את הדלת מימין) מארי!
מארי! היא יוצא מחוץ. התלמידה יושבת במקומה כמאוננת. מפתח הברחה חקוע בתקרה.

(קולו חודר של הפרופסור נשמע מחוץ לכיתה): מארי!... מה תעניינים!... מדוע אינך מופיעה? עליו לבוא מיד בשאני קורא לך! (הוא חוזר לחדר כשמארי הולכת בעקבותיה): אני נתון

התלמידה: אורי!...

הפרופסור: שבי בשקט! אף הגה!
התלמידה (בינבבה חרישית): כאב-שיניים...

הפרופסור: הדבר הכי... איך לומר?... הכי פאראולקסאלי... כן, זהו... הדבר הכי פאראולקסאלי הוא, שהמוני אנשים, אשר אינם יודעים קרוא וכתוב, מדברים בשפת השונות הללו... את שומעת? מה אמרתי זה עתה?

התלמידה: "...מדברים בשפת השונות הללו... מה אמרתי זה עתה?"

הפרופסור: זהו לך מול הפעם! פשוטי-העם מדברים ספר-רית, מתוכבלת מלים ניא-ספרדיות, בהיותם סבורים, שהם מדברים לאטינית, משופעת מלים אויזינטאליות, ומדמים בנפשם שהם מדברים רומאנית... מהם מדברים ספרדית, מלאה וגרדשה מלים ניא-ספרדיות, ומשערים שהם מדברים סארדאנאפאלית, או ספרדית... את מבינה אותי?

התלמידה: כן! כן! כן! מה ערך חבקש ממני?...
הפרופסור (בהמת זעם): אל תתחצפי, מוחם שלי! ולא — הישמרי לנפשו... והגורע מכל, עלמתי, שיש אנשים הדוכרים, למשל לאטיניות הנראיות בעיניהם כספרדיות ואומרים לצרפתי, שאינו יודע אף לא מלה בספרדית: "אני חש כשחי כליותי"; עם זאת מכיון הצרפתי את הדברים כאילו נאמרו בלשונו שלו. ואכן סבור הוא, כי זו לשונו שלו. וכך יענה הצרפתי בצרפתית: "גם אני, אדוני, חש בכליותי" ודבריו אלה יהיו מוכנים בהחלט לספרדי, שיהיה משוכנע כי קיבל תשובה בספרדית צחה וכי השיחה אמנם מת-נהלת בספרדית... בעוד שלמעשה אין זו ספרדית אף לא צר-פתית, אלא לאטינית וניא-ספרדית... שבי בשקט, עלמתי, אל תגעגעי קרסולך ואל תקישי בכפות רגליך...
התלמידה: יש לי כאב-שיניים.

הפרופסור: כיצד להסביר את העובדה, שבדרכם בלי לדעת באיזו לשון הם מדברים, או בהיותם סבורים שהם מדברים כל אחד בלשון אחרת, יודעים פשוטי-העם להבין איש את רעהו?

התלמידה : יש לי כאב שיניים.

הפרופסור (כמעט שר בלזו חדוגוני) : ועכשיו הגידי "סי" כמו "סי"
"פיץ" כמו "פיץ" ... והסתכלי, בו היטב, בשום לב ...

התלמידה : ומה טיבו של זה? האם הוא צרפתי, איטלקי, או ספרדי?
הפרופסור : לכר אין עוד חשיבות... אין זה עסקך... הגידי: ס—

התלמידה: ס—
הפרופסור: — כן. ... הסתכלי... (הוא מנופף בספן תחת עיני
התלמידה).

התלמידה: — כן.

הפרופסור : רשוב, הסתכלי בו...!

התלמידה : לא! רג, לכל הרוחות! זה כבר נמאס עלי... ונוסף
על כך יש לי כאב שיניים, רגלי כאבות ואני חשה בראשי...

הפרופסור : (בקול חר ומקועט) ספן. ... הביטי! ... ספן... הבי-
טי! ... ספן... הביטי! ...!

התלמידה : אתה מכאיב גם לאוזני... יש לך קול צורמני כל כך...
הפרופסור : הגידי: ספן... ס—כין... כין...

התלמידה : לא!... אוני כואבות, אני חשה בכל גופי...
הפרופסור : עקור אפקור לך את אוזניך, ואז לא תכאיבה עוד,
המודתי!

התלמידה: הו!... אתה, אתה, אתה מכאיב לי!...

הפרופסור : הביטי, מהר וחזרי אחרי: ס...
התלמידה : טוב, אופוא, אם אתה עומד על כך: ס... ספן...
(מוסיפה באיירוניה ברגע של התבהרות ההכרה): האם זה נואו-
ספרדי?...?

הפרופסור : כן, נואו-ספרדי, אם רצונך בכך... אולם הודרזי-נא...
כי אין לנו זמן רב... ומה פשר שאלתך חסרת-הטעם? מה את
זוממת?...?

התלמידה : אהה!... (בעייפות גוברת והולכת, מייבבת חרש בקול
ענות חלושה, מיואשת, מורגזת ומקסמת לסירוגין כמי ששריי
בטראנס).

הפרופסור : חזרי, הסתכלי! (הוא מחקה את קול הקוקיה):

התלמידה: (הוא מנפף בספן תחת עיני
התלמידה).

חראות כאן, את שומעת? (הוא מצביע על התלמידה): היא

אינה מבינה כלום, נערה זו אינה מבינה ולא כלום!

העוזרת : חידה, ארוני, מלהגייע למצב זה!... הלא ידעת לאן זה
מוליך אותך... אל תרחיק לכת יותר על המידה!...

הפרופסור : אני אדע להעצר בעוד מועד...
העוזרת : זה מה שאתה טוען תמיד. הייתי רוצה לראות זאת כמו
עיני.

התלמידה : יש לי כאב שיניים.

העוזרת : אתה רואה, זה מתחיל... זהו הסימפטום!

הפרופסור : איזה סימפטום? הסבירי את דבריך. למה את מתכוונת?
התלמידה (בקול רפה) : כן, למה את מתכוונת?... יש לי כאב
שיניים.

העוזרת : לסימפטום הראשוני! לסימפטום הסופי!...

הפרופסור : שטויות! שטויות!... (העוזרת עומדת ללכת)
אל תלכי עוד. קראתי לך כדי שתעזרי לי להפיש את הסכינים

הספרדי, הנאו-ספרדי, הפורטוגזי, הצרפתי, האוריינטאלי, הרו-
מאני, הסארדאנאפאלי, הלאטיני והאספאנאולי.

העוזרת (בהומרה): אל תסמור עלי בפרשה זו. . .

היא יוצאת מהחדר.
הפרופסור עושה תנועת מוחא על החמקות העוזרת וכותש את
כעסו בארשת של חוסר ישע.

הפרופסור : אה!... (כמי שנוכח לפתע בפרט חשוב ניגש הוא
בצעדים מהירים אל המגירה ומוציא משם ספן ארוכה — אמיתית
בתדודה) : הנה, עלמתי. הנה ספן! חבל שיש לנו רק אחד, אך
נשתדל להשתמש בו לגבי כל הלשונות! רייר אם תשמיעי את
המלה "ספן" בכל הלשונות, תוך כדי הסתכלות מיוזות בתפי
זת, כשאת מתארת לעצמך שהמלה היא בלשון שאליה את נזקקת
אותה שעה.

התלמידה: (הוא מנפף בספן תחת עיני
התלמידה).

הפרופסור ניצב מול קרובנו, כשגבו מופנה אל הקהל. אחר דקירת הסכין הראשונה הוא הורג את התלמידה בתנופת סכין שנית, כשהוא מרטיש אותה מלמטה למעלה. לאחר הרצח הוקפת עזויה את כל גופו.

הפרופסור (מתנשף בכבדות ומגמגם): כלבה! כלבה! כל יאה לזה!...
עכשיו רדוח לי... אה! אה! אני עייף רגע וחסר-נשיות...
... אה!...

הפרופסור נושם בכבדות. הוא נוטה ליפול, אך למזלו יש שם כיסא והוא צונח עליו. הוא מנבב את הזיעה מעל מצחו וממלכל מלים בלתי-מובנות; נשמטו חזרה למקצבה הנרמאל... הוא מת-אושש, קם ממקומו, מסתכל בסכין שצידן, מעיף מבט על התלמידה וצועק כאדם שהתעורר בבהלה לאחר חלום-בלחת —

— **מה עשיתי?!** מה ידעה עלי עכשיו? ... מה ידעה? ...
אוי ראבי!... עלמתן, עלמתן, קומי!... (הוא מתרגש כאובר-ענות, מוסיף להחזיק בידו את הסכין המדומה כאדם נבוך שאינו יודע מה לעשות בה). **השיעור נסתיים, עלמתי... תוכלי ללכת... תשלמי לי אחר כך... חזי לי, היא ממה... מ—תח... בסכני זה... מ—תח... זה איום נורא!...** (הוא קורא לעזרתו):
מארי! מארי!... מארי יקירתי, בואי, מחר! אה! אה! (הדלת מימין נפתחת. מארי מופיעה בפתח): **לא... אל תבואי... טעיתי... אינני זקוק לך עוד... אינני זקוק לך עוד... את שומעת?...**
מארי ניגשת בארשת חומרה, בלי להציג את משיה, המסתובלת בנוויה

הפרופסור (נימת הבטחון-העצמי שלו פוחתת והולכת): אינני זקיק לך, מארי...

העזויה (בנימה טארקאטיטית): נראה, איפוא, שאתה מורעז מתל-מורדתי, שקיבלה לך טוב מפיר?...
הפרופסור (מסתיר את סכיני מאחורי גבו): כן, השיעור נגמר... אך היא... היא עודנה כאן... היא לא רוצה ללכת...
העזויה (בחומרה רכה): כאמתי!...

סכין... סכין... סכין... סכין... סכין... סכין...
התלמידה: אהה! ראשי כואב... עיני!... (בתנועה לטעפית נר-געית התלמידה בחלקי גופה הכואבים).
הפרופסור (מתקה את קול הקוקייה): סכין... סכין...

הם ניצבים זה מול זה. הפרופסור, העוז נמי שכפאו שר, מוסיף לנעוץ בסכיני הבלתי-נראה, מקיף את התלמידה בתנועת סיבוב המזכירה את מוחל-הקרקפת האינדיאני, ברם, הדמיין לאותו מחול צריך להתבטא ברמיזה עלה בלבד, ואין להפריז בכך. התלמידה, היצבת אל מול קהל הצופים, נרתעת לעבר החלון וכל דמותה נראית חולנית, מלאת כמיהה ואחרות-קסם.

הפרופסור: אמרי וחזרי: סכין... סכין... סכין... סכין...
התלמידה: כואב לי... גרוני, צווארי... חו, כתפיי... חזי... סכין...

הפרופסור: סכין... סכין... סכין... סכין...
התלמידה: מותני... סכין... ירכי... ס...
הפרופסור: אמרי ברור: סכין... סכין... סכין...
התלמידה: סכין... גרוני... סכין... סכין...
הפרופסור: סכין... סכין... סכין... סכין...
התלמידה: סכין... סכין... סכין... סכין...
הפרופסור: סכין... סכין... סכין... סכין...
התלמידה: סכין... סכין... סכין... סכין...
הפרופסור: סכין... סכין... סכין... סכין...
התלמידה: סכין... סכין... סכין... סכין...
הפרופסור: סכין... סכין... סכין... סכין...
התלמידה: סכין... סכין... סכין... סכין...
הפרופסור: סכין... סכין... סכין... סכין...
התלמידה: סכין... סכין... סכין... סכין...

הפרופסור: חת!... עכשיו את מבטאה זאת בראוי...
התלמידה: סכין... חזי... בטני...
הפרופסור (משנה קולה): היזהרי... אל תנפצי את שמשות חלוני...
הסכין קוטל...

התלמידה (בקול רפה): כן, כן... הסכין קוטל?...
הפרופסור (הורג את התלמידה בתנופה ראוותנית של הסכין המרו-נה): אההה!... הנה! זה ילמוד בינה!...

גם התלמידה משמיעה את הזעקה "אההה" ועונתה בתנוחה לא-צנועה על כיסא, הנמצא כבודד בקירבת החלון. הרועז וקרובנו משמיעים את הקריאה "אההה" באותו רגע, עם דקירת הסכין הראשונה, שאז צונחת התלמידה על הפיסא בפישות-רגליים רחב, כשרגליה שמטות משי עידי תפיסא.

שמה של עיר ושכונתה היא, כי הפילולוגיה מוליכה אל עיר האסון...

תעוזת: שקרין! שועל זקן! מלומד כמוד אינו מבוזן במשמעותו של מלים? אל תנסה להטיל אבק בעיני!

תפרופסור (מייבב): לא התגתיה בכונה תחילה!...

תעוזת: אתה מתחרט על כך, לפחות?

תפרופסור: כן, בודאי, מארי! אני נשבע לך...

תעוזת: בכל זאת הנני מרהמת עליך, כי אחרי ככלות הכל אתה ילד טוב!... נשתדל לסדר את העניין, אך אל-נא תסתבר שוב בפרשיית אלה... כי זה עלול לגרום לך מחלת-לב...

תפרופסור: אמנם כן, מארי! מה נעשה עכשיו?

תעוזת: יש להביא אותה לקבורה... וכי בזמן גם את שלושים ותשע האחרות... כלומר, דרתיים בסך-הכל ארבעים ארונות...

אני אומין את קבלני ההלוואות ואת מאהבי הכומר אוניטס... אני אומין זרי פרחים...!

תפרופסור: כן, מארי, אני מודה לך מאד.

תעוזת: בעצם, אולי לא יהיה צורך כלל להזמין את הכומר אוניטס כיוון שאתה עצמך מכהן לעתים בקודש, אם לדאמין לדברי הרבילות הנפתעים ברבים.

תפרופסור: על כל פנים, אל תוציאי כסף רב מרזי על הזרים. היא לא שילמה עבור השיעור.

תעוזת: אל תדאגי... תוכל, לפחות, לכסותה בטיגוריה, כי תת-נחה בה היא שרויה איננה צנועה ביותר. אחר-כך נוציא אותה החוצה...

תפרופסור: כן, מארי, כן. (הוא מכסה את הגופה) עם ארבעים דארונות עלולים את להחתפס... את מתארת לעצמך... הבריות יפתעו מאד... ומה נעשה אם ישאלו אותנו, מה יש בתוככם?

תעוזת: אל תפרזי בדאגותיך. נוכל לומר להם, כי הדארונות ריקים. מלבד זאת, הבריות לא ישאלו ולא כלום, לפי שהם רגילים בכך... תפרופסור: וככל זאת...

תעוזת: הכל יהיה בסדר, אדוני. אל דאגה! אתה מוכן?

תפרופסור (ברעדה): לא אני עשיתי זאת... לא אני... מארי...

תעוזת: וכן, לא אני, מארי החביבה...

תפרופסור: אינני יודע? מי? אני?...

תעוזת (בלעג מריר): או שמא היה זה החתול?...

תפרופסור: יתכן... אינני יודע...!

תעוזת: וזים זו הפעם הרביעית!... וכל יום חוזרת אותה פרשה! כל יום!... ואיך מתייבש בכך, בגלל... סופר שתפול למשכבו לא תישאר לך אף תלמידה אחת, וזה יהיה גמולך על מעלליך!...

תפרופסור (ברגוע): לא אשמתי היא! היא לא רצתה ללמוד! היא לא צייתה להוראות! היא הייתה תלמידה רעה! היא סירבה ללמוד!

תעוזת: שקרין!...!

תפרופסור (מתקרב ריש אל תעוזת, כשהוא מחזיק את הסכין מאחורי גבו): אין זה נוגע לך!... (הוא מנסה להתחית עליה מתלומה איריה בסנינו, אך תעוזת תופסת את ידו המונפת עליה ומסובבת אותה בוריוות; הסכין נשמט מידי ונופל לארץ):

...סליחתך!

תעוזת (סטירת לפרופסור שתי סטירות לזי אורחת המפילות אותו לארץ. הוא נופל על אחוריו ומייבב): מרצץ עלוב שכמור! אש-

מאי מתועב! ל רצית לעשות זאת? כלום אני אחת מתלמי-

דוחיך? (היא תופסת בצווארונה, מקימה אותו על רגליו, מרומה את כיפתו מהרצפה ושמה על קרקפתו. הוא חושש מפני סטירתו נוטפות רווקר מרפקו כילד המתגונן מפני מכות): הנה את הסכין במקומי, מהר! (תפרופסור מחזיר את הסכין למגירת המזנון וחוזר). הלא הזהחתיך לא מכבר: המאתמאשקיה מוליכה לפי-

לולגיה והפילולוגיה מביאה לפשע...!

תפרופסור: את אמרת ל"אסון"!

תעוזת: זה היינו הך.

תפרופסור: לא ירדתי לסוף דעתך. כסבור הייתי, כי "אסון" הוא

הפרופסור : כן, מארי הקטנה שלי. (העזרת והפרופסור תופסים את גופתה של התלמידה, היא בכתפיה והוא בהגליה, ונשאים אותה בכיוון הדלת שמלמין) זהירות! אל לנו לפגוע בה...

הם יצאים החוצה.

המבה ריקה משך כמה רגעים. אחר כך נשמע משמאל צלצול של פעמון הדלת.

קול העזרת : תיכף, אני באה!

היא מופיעה כמו בתחילה ופונה אל הדלת. הפעמון מצלצל שנית.

העזרת (לוחשת לעצמה) : אכן, איך לה הדרך, לואח! (בקול רם) : סבלנות, רגע אחד! (היא פונה אל הדלת שמשמאל ופותחת אותה). בקר טוב, עלמתי! את התלמידה החדשה? באת לקבל שיעור? הפרופסור ממתין לך. אני אודיע לך על בואך. הוא יירד מיד! היכנסי, עלמתי, היכנסי!...

ה מס ר

יוני 1950.